

Smart FADN

Zemědělská účetní datová síť FADN (Farm Accountancy Data Network) je zavedena v Evropské Unii za účelem sledování a hodnocení výrobních výsledků a ekonomické situace zemědělských subjektů na principech jednotné metodiky zjišťování dat. V každé členské zemi EU je ustanoveno tzv. Kontaktní pracoviště FADN, které zajišťuje šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků a výsledný soubor anonymních dat předává každoročně koncem roku na příslušné pracoviště EK. V ČR je Kontaktní pracoviště součástí Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), což je resortní organizace Ministerstva zemědělství.

Projekt zjednodušení sběru dat FADN

Prostředí, ve kterém FADN působí, se mění. Společná zemědělská politika (SZP) má větší ambice v oblasti životního prostředí, klimatu, sociálních hledisek atp. Současně se mění odvětví zemědělství i v důsledku většího rozsahu a diverzifikace produkce, větší složitosti zemědělských podniků, například právní struktury s více lokalitami, složitější jsou vztahy mezi vlastníky a manažery apod. Z toho vyplývají i požadavky na nové doplňkové informace v dotazníku FADN, tím je sběr dat do šetření FADN stále složitější a pro tazatele, kteří pro nás zjišťují data zemědělských podniků náročnější. Přitom vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií poskytuje obrovský potenciál inovovat a zvyšovat účinnost sběru dat na straně jedné a na druhé straně existuje celá řada statistických a administrativních zdrojů dat, které obsahují velké množství údajů o zemědělciích a jejich aktivitách.

Proto jsme se rozhodli, co nejvíce zefektivnit sběr dat šetření FADN a v rámci projektu nazvaném SMART FADN vyvinout nový systém sběru a manažerského využití dat FADN. Pro naplnění dotazníku budeme ve větší míře využívat externí zdroje dat, které jsou dostupné v jiných databázích ČR. Budeme hledat nové možnosti zjednodušení sběru dat pomocí nových digitálních a informačních technologií, a tím snižovat administrativní zátěž zemědělských podniků. Konkrétně by měl vzniknout předvyplněný tzv. Smart dotazník, do kterého by měl přístup daný zemědělský podnik. Zemědělec by následně jen doplnil další potřebné údaje, současně by tento systém poskytoval, jako přidanou hodnotu, i výstupy využitelné pro řízení zemědělského podniku.

Situace v EU

V členských státech EU je také věnována pozornost inovativním přístupům ke sběru dat. S cílem snížit administrativní zátěž zemědělských podniků se zvyšuje využití již existujících zdrojů dat. V Nizozemí je tato problematika zaměřena na zefektivnění a rozšiřování možností využití Open data a Big data. Je také sbíráno širší spektrum informací, zejména z environmentální oblasti. Základem je bezprostřední výměna informací mezi institucemi, bankami a soukromým sektorem. Nový IT systém vyvíjejí i v Belgii. Měl by využívat velké

množství oficiálních údajů z veřejných zdrojů a velké množství expertně dopočtených dat. V Rakousku se využívá ke sběru dat mimo jiné také aplikace pro chytré telefony, která je permanentně zemědělcům k dispozici, a kterou někteří využívají ke každodenním záznamům (např. pracovní doba apod.). Digitalizace a modernizace v zemědělství (zapojení robotiky, radarů a kosmické technologie) umožňuje využití moderních technologií při vedení různých evidencí a následných záznamech o hospodaření a ekonomice podniku. Bohužel širšímu využití těchto nástrojů v současnosti zemědělcům brání například špatné internetové připojení, nedůvěra v programy a aplikace, nezapojení zemědělců do vývoje těchto aplikací atp.

Návrh řešení SMART FADN

Projekt SMART FADN CZ je ve svém počátečním stádiu. Klíčovou otázkou je možnost využití maxima údajů, které zemědělci již museli poskytnout státním organizacím. Digitalizace státní správy však není ani z technického ani z legislativního hlediska ve stádiu, kdy osoby oprávněné pracovat s osobními a individuálními údaji mají přístup do databází různých státních institucí. Řešitelé našeho projektu si kladou za cíl především maximálně využít existující databáze a registry spravované v resortu MZe. Nevzdáváme se však ani myšlenky využití individuálních zemědělských dat zjišťovaných v rámci státní statistiky i Finanční správy. Základní funkce navrhovaného systému znázorňuje následující obrázek.

Smart FADN

Zemědělec by v systému SMART FADN interaktivně vyplňoval omezený počet údajů, které nebylo možné získat z administrativních zdrojů. Neméně důležitou částí tohoto systému budou i výstupy pro manažerské účely. Při kompletním vyplnění dotazníku FADN bude možné

zpracovat řadu předem připravených analytických výstupů a komparací, které poskytnou zemědělci jeho vlastní a odvozené údaje zpracované oficiálními metodikami i v porovnání se srovnatelnou, případně volitelnou skupinou zemědělců.

Současné možnosti využití databáze FADN

Kontaktní pracoviště FADN již vyvinulo zabezpečenou databázi FADN na internetové adrese: <https://public.fadn.cz>, kde je pro zemědělské podniky účastníci se šetření FADN přístupná velká škála zpracovaných výsledků ve speciálním modulu FADN FARMER. Po přihlášení do databáze může zemědělec nahlížet do vlastních údajů z dotazníku FADN nebo si může porovnat dopočtené ukazatele svého podniku s průměrnými výsledky za vybranou skupinu podobných podniků podle volitelné komparace. Aplikace rovněž umožňuje sledování vývoje ekonomicko-produkčních ukazatelů v celém časovém období působení daného podniku ve FADN. Tyto informace mohou taktéž sloužit jako jeden z podkladů při komunikaci s institucemi za účelem vyřízení žádostí o dotace vyřízení úvěrů apod. V rámci modulu FARMER si zemědělec rovněž může nechat zpracovat hlavní ukazatele finanční analýzy (rentabilitu vlastního kapitálu, návratnost aktiv, zisk před zdaněním a úroky, likviditu, zadluženost atd.) a porovnat je s průměrnými výsledky za vybranou skupinu obdobných podniků.

Databázi FADN se snažíme stále vylepšovat a doplňovat dalšími ukazateli. Budeme rádi za jakékoliv podnětné návrhy na zdokonalování této aplikace, která je určena nejen pro odbornou zemědělskou veřejnost, ale hlavně pro zemědělské podniky zapojené do šetření FADN.

Závěr

Zemědělci jsou zahlceni nadměrným množstvím administrativních úkonů, které se často překrývají. Z proběhlých konzultací se zástupci zemědělských podniků vyplynulo, že často na úkor rozvoje produkce podniku musí majitel sledovat neustále se měnící legislativu a duplicitně vykazovat údaje o svém hospodaření, což je velmi časově náročné a demotivující. Naše pracoviště chce v rámci projektu SMART FADN proto nejen plnit povinnost odevzdávat relevantní soubor anonymních dat o hospodaření zemědělských podniků v ČR, ale i pomoci zemědělským podnikům snížit vykazovací administrativní činnost a využít sebrané informace o hospodaření podniku pro jejich rozhodování. Více informací o FADN naleznete na adrese www.fadn.cz.

Jana Macháčková, Martina Harvilíková, Josef Hanibal

Kontaktní pracoviště FADN CZ

Ústav zemědělské ekonomiky a informací